2024/2359

2024.10.10.

AZ EURÓPAI PARLAMENT (EU) 2024/2359 ÁLLÁSFOGLALÁSA

(2024. április 11.)

a Tiszta Légi Közlekedés Közös Vállalkozás 2022. évi pénzügyi évre szóló költségvetésének végrehajtására vonatkozó mentesítésről szóló határozat szerves részét képező megjegyzésekkel

AZ EURÓPAI PARLAMENT,

— tekintettel a Tiszta Légi Közlekedés Közös Vállalkozás 2022. évi pénzügyi évre szóló költségvetésének végrehajtására vonatkozó mentesítésről szóló határozatára,

— tekintettel eljárási szabályzata 100. cikkére és V. mellékletére,

— tekintettel a Közlekedési és Idegenforgalmi Bizottság véleményére,

— tekintettel a Költségvetési Ellenőrző Bizottság jelentésére (A9-0087/2024),

A. mivel a Tiszta Légi Közlekedés Közös Vállalkozást (a továbbiakban: a közös vállalkozás), amelynek székhelye Brüsszelben van, a Horizont Európa programon belül, 2021 novemberében hozták létre az (EU) 2021/2085 rendelettel ([1]) (az egységes alap-jogiaktus) a 2031. december 31-ig tartó időszakra; mivel a közös vállalkozás a Repüléstechnikára Irányuló Közös Technológiai Kezdeményezés Megvalósítására Irányuló Közös Vállalkozás helyébe lépett és annak jogutódjaként működik, mely utóbbit a hetedik kutatási keretprogramon belül, 2007 decemberében hozták létre tízéves időtartamra ([2]) (Tiszta Égbolt 1), majd működésének időtartamát 2014 májusában a Horizont 2020 program keretében 2024. december 31-ig meghosszabbították ([3]) (Tiszta Égbolt 2);

B. mivel a közös vállalkozás a légi közlekedés fenntartható és klímasemleges jövőre való átállását célzó kutatással és innovációval foglalkozó köz-magán társulás;

C. mivel a közös vállalkozás alapító tagjai a Bizottság által képviselt Unió, valamint a légi közlekedési ágazatban tevékenykedő, az egységes alap-jogiaktus I. mellékletében felsorolt szervezetek; mivel emellett a közös vállalkozásnak vannak társult tagjai is, akiket részvételi szándék kifejezésére való felhívások útján választanak ki;

D. mivel az átláthatóság növelése érdekében a közös vállalkozás közzéteszi éves beszámolójában a tagok programszintű hozzájárulásaira vonatkozó releváns információkat; mivel a közös vállalkozás minden olyan program esetében, amelyben műveleteket végez, az év végéig tagkategóriánként bemutat minden releváns információt, beleértve az adott programra vonatkozóan meghatározott jogi hozzájárulási célokat, valamint a kapott hozzájárulások és a jogi kötelezettségvállalások volumenét; mivel a közös vállalkozásnak továbbra is javítania kell az átláthatóságot;

Költségvetési és pénzgazdálkodás

1. megjegyzi, hogy a Számvevőszék jelentése (a továbbiakban: a számvevőszéki jelentés) szerint a közös vállalkozás 2022. december 31-ével záruló pénzügyi évre vonatkozó éves beszámolója minden lényeges szempontból híven, pénzügyi szabályzatának, valamint a Bizottság számvitelért felelős tisztviselője által elfogadott számviteli szabályoknak megfelelően tükrözi a közös vállalkozás 2022. december 31-i pénzügyi helyzetét, a tárgyévi gazdasági események eredményét, a pénzforgalmat és a nettó eszközállomány változásait; tudomásul veszi, hogy a beszámoló alapját képező ügyletek minden lényeges szempontból jogszerűek és szabályszerűek;

2. elismerését fejezi ki a Tiszta Légi Közlekedés program (CA program) 2022-es elindítása, valamint a közös vállalkozás légi járművek kibocsátásának és zajának csökkentését célzó innovatív technológiák kifejlesztésében betöltött szerepe miatt;

3. megjegyzi, hogy a közös vállalkozás számára 2022-re rendelkezésre álló végleges költségvetés 411,2 millió EUR összegű kötelezettségvállalási előirányzatot (2021-ben 182,6 millió EUR) és 415,3 millió EUR összegű kifizetési előirányzatot (2021-ben 189,9 millió EUR) tartalmazott (beleértve a megelőző évek fel nem használt előirányzatainak áthozatalát, a címzett bevételeket és a következő évre történő átcsoportosításokat is);

4. megjegyzi, hogy a közös vállalkozás költségvetésének méretét érintő változások nagyban függnek a többéves kutatási és innovációs programok végrehajtási szakaszától; megjegyzi, hogy 2022-ben a közös vállalkozás megkezdte a Horizont Európa program végrehajtását, és hogy ezért a 2022. évi költségvetés tartalmazza az első Horizont Európa 2022-re tervezett pályázati felhívásainak kötelezettségvállalási költségvetését, valamint a kapcsolódó előfinanszírozási kifizetésekre vonatkozó kifizetési költségvetést;

([1]) A Tanács (EU) 2021/2085 rendelete (2021. november 19.) a közös vállalkozásoknak a Horizont Európa keretében történő létrehozásáról, valamint a 219/2007/EK, az 557/2014/EU, az 558/2014/EU, az 559/2014/EU, az 560/2014/EU, az 561/2014/EU és a 642/2014/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 427., 2021.11.30., 17. o.).

([2]) A Tanács 71/2008/EK rendelete (2007. december 20.) a Tiszta Égbolt közös vállalkozás létrehozásáról (HL L 30., 2008.2.4., 1. o.).

([3]) A Tanács 558/2014/EU rendelete (2014. május 6.) a Tiszta Égbolt 2 közös vállalkozás létrehozásáról (HL L 169., 2014.6.7., 77. o.).

5. megjegyzi, hogy 2022. évi éves beszámolójában a tagok kategóriái szerint (uniós és magánszektorbeli tagok) megjelenített hozzájárulások összege jelentősen eltér egymástól; megjegyzi, hogy ennek az az oka, hogy az uniós pénzbeli hozzájárulásokat a projekt végrehajtásának megkezdésekor, a közös vállalkozásnak történő kifizetéskor validálják és jelenítik meg, míg a tagok természetbeni hozzájárulásait csak a felmerült és a projekt végrehajtására bejelentett költségek validálását követően jelenítik meg; felhívja a közös vállalkozást, hogy kezelje az egyrészről a pénzbeli hozzájárulások, másrészről a természetbeni hozzájárulások kapcsán megjelenített összegek közötti különbséget azzal, hogy információt szolgáltat a közös vállalkozás tagjainak év végi jogi kötelezettségvállalásairól; üdvözli a közös vállalkozás azon kötelezettségvállalását, hogy a következő évi éves beszámolóban részletesen foglalkozik a kérdéssel;

6. megjegyzi a Horizont 2020 programmal összefüggésben, hogy 2022 végén a közös vállalkozás teljes mértékben lekötötte a program keretében aláírt támogatási megállapodásokra vonatkozó 1 716 millió EUR maximális uniós operatív hozzájárulást, és hogy ebből a lekötött összegből mintegy 70,1 millió EUR-t (azaz 4,1 %-ot) kell kifizetni az elkövetkező években a még befejezetlen projektekre; továbbá megjegyzi, hogy a magánszektorbeli tagok jogilag kötelezettséget vállaltak arra, hogy 968,3 millió EUR összegű természetbeni hozzájárulást nyújtanak a közös vállalkozás operatív tevékenységeihez, valamint 1 223,1 millió EUR összegű természetbeni hozzájárulást a kiegészítő tevékenységekhez, ami együttesen a 2 154,9 millió EUR összegű minimális cél 101,6 %-ának felel meg; megjegyzi továbbá, hogy ezek a lekötött összegek 2022 végén teljes egészében szerepeltek a beszámolóban;

7. megjegyzi, hogy a Horizont 2020 tevékenységeire nézve a közös vállalkozás nem részesült új operatív kötelezettségvállalási előirányzatban, mivel 2020 végéig utolsó pályázati felhívását is lezárta; megállapítja, hogy az operatív kifizetési előirányzatok végrehajtási aránya 78 % volt (2021: 83 %);

8. megjegyzi, hogy a folyamatban lévő Horizont 2020 projektek jelentős része esetében a technikai tevékenységek késedelmet szenvedtek vagy csökkentek a Covid19 és az Ukrajna elleni agressziós háború következtében, ezért ezeket a projekteket módosítani kellett vagy meg kellett hosszabbítani, és a végső kifizetéseket 2023-ra kellett halasztani;

9. megjegyzi a Horizont Európa programot illetően, hogy a Bizottság 2022-ben 178 millió EUR összegű pénzbeli hozzájárulást nyújtott, és hogy a közös vállalkozás teljes mértékben felhasználta a 176 millió EUR összegű operatív hozzájárulást a program keretében megkötött első támogatási megállapodásokhoz kapcsolódó előfinanszírozási kifizetésekre;

10. megjegyzi, hogy 2022 végén a közös vállalkozás igazgatási kifizetési költségvetésének (2. cím) végrehajtási aránya alacsony (54 %) volt; megjegyzi, hogy a közös vállalkozás költségvetési és pénzgazdálkodásról szóló jelentése szerint ez főként a 2022 utolsó negyedévében nyújtott és 2023-ban fizetendő informatikai és kommunikációs szolgáltatásoknak, valamint a Bizottság által nyújtott szolgáltatások alacsonyabb költségeinek volt betudható;

Közbeszerzés és személyzet

11. megállapítja, a közös vállalkozás 2022. évi összevont éves tevékenységi jelentése alapján, hogy 2022-ben a közös vállalkozás két nyílt eljárást tett közzé, amelyek közül az elsőt saját szükségleteinek fedezésére indította, a másodikat pedig hat közös vállalkozás nevében, intézményközi pályázatként (kezelt informatikai szolgáltatások); megjegyzi továbbá, hogy 2022 elején a közös vállalkozás tizenegy intézményközi kommunikációs keretszerződést ítélt oda és írt alá a három közös vállalkozás nevében 2021-ben indított intézményközi nyílt eljárás eredményeként;

12. üdvözli a közös vállalkozás első nyílt pályázati felhívását, amely év végéig 19 támogatási megállapodást eredményezett, összesen 654 millió EUR értékben, három fő vezérelv területén: hibrid elektromos regionális légi járművek, hidrogénüzemű légi járművek és ultrahatékony rövid és közepes hatótávolságú légi járművek; a pályázati felhívás 14 témát foglalt magában, amelyek 13 innovációs cselekvést és egy koordinációs támogatási intézkedést érintettek; 24 különböző országban összesen 244 résztvevőt választottak ki;

13. üdvözli a légi közlekedés fenntartható jövő felé történő irányítására irányuló 20 projektet; megjegyzi, hogy a pályázati felhívás egyesítette a köz- és magánszférabeli partnerek, kutatóközpontok és tudományos körök széles körét, hogy olyan hatásos megoldásokat találjanak, amelyek képesek biztosítani a fenntartható légi járművek és a klímasemleges légi közlekedés jövőjét, 654 millió EUR összegű uniós támogatással;

14. megjegyzi, hogy a közös vállalkozás 2022. évi létszámterve összesen 44 személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó alkalmazottat (ideiglenes alkalmazottak, szerződéses alkalmazottak és kirendelt nemzeti szakértők) foglalt magában, és 2022 végén összesen 40 álláshelyet töltöttek be; megjegyzi, hogy a két kirendelt nemzeti szakértői álláshelyet nem töltötték be, mivel a 2023. évi létszámterv csak 41 álláshelyet irányoz elő, és kirendelt nemzeti szakértőit nem;

Irányítási és kontrollrendszerek

15. megjegyzi, hogy a Horizont 2020 és Horizont Európa kiadásai esetében az utólagos ellenőrzések elvégzése a Bizottság Kutatási és Innovációs Főigazgatósága Közös Ellenőrzési Szolgálatának (DG RTD) volt a feladata; megjegyzi, hogy a Horizont 2020 kiadásai (elszámolások és zárókifizetések) esetében a közös vállalkozás 1,6 %-os reprezentatív hibaarányról és 0,4 %-os fennmaradó hibaarányról ([4]) számolt be, és hogy a Horizont Európa program esetében utólagos ellenőrzésekre még nem került sor, mivel az első időközi kifizetések csak 2024-ben várhatók;

16. megjegyzi, hogy a közös vállalkozás operatív kifizetésekre vonatkozó kontrolljainak értékeléséhez a Számvevőszék a végső kedvezményezettek szintjén egy véletlen mintán megvizsgálta a Horizont 2020 keretében 2022-ben teljesített kifizetéseket ([5]); megjegyzi, hogy a Számvevőszék egy esetben talált és számszerűsített egy súlyos hibát, amely a személyzeti költségek túligényléséből ered, mivel a kedvezményezett a költségvetésben szereplő személyzeti költségeken alapuló költségnyilatkozatot nyújtott be.

17. üdvözli, hogy 2022 végéig a közös vállalkozás a Bizottság Kutatási és Innovációs Főigazgatósága Közös Végrehajtási Központjának iránymutatásával összhangban az előzetes kontrollokra vonatkozó teljes kockázatalapú megközelítést dolgozott ki és hajtott végre, figyelembe véve a közös vállalkozások sajátos kockázati körülményeit; megjegyzi, hogy e célból a közös vállalkozás meghatározta a legrelevánsabb kockázati kritériumokat, és ezek alapján kockázatalapú monitoringmegközelítést alakított ki; megjegyzi, hogy ez a megközelítés lehetővé tette a közös vállalkozás számára, hogy felmérje az egyes projektek és kedvezményezettek kockázati szintjét a projekt végrehajtásának fő szakaszaiban, például a támogatási megállapodás előkészítése vagy módosítása, illetve a beszámolás és a kifizetés során; e tekintetben megjegyzi, hogy a közös vállalkozás belső iránymutatást is kidolgozott kockázatalapú megközelítéséről, valamint képzést és iránymutatást nyújtott személyzete számára annak megfelelő használatáról és következetes végrehajtásáról;

18. megjegyzi, hogy a közös vállalkozás által a megerősített monitoringrendszerben rögzített esetekből vett minta Számvevőszék általi részletes elemzése számos hiányosságot tárt fel, amelyek akadályozták az eredményes és hatékony monitoringot; megjegyzi, hogy a meghatározott határidő lejártakor a megerősített nyomonkövetési jelölést nem újították meg és nem zárták le, és hogy a tisztviselő az ellenőrzési intézkedések végrehajtását követően sem értékelte újra a kockázati szintet;

19. egyetért a Számvevőszékkel abban, hogy a közös vállalkozásnak biztosítania kell, hogy minden megerősített monitoringintézkedést az azonosított kockázatokat célzó egyedi kontrollintézkedések kísérjenek, és hogy azokat előre meghatározott határidőn belül nyomon kövessék;

20. hangsúlyozza, a Számvevőszékhez hasonlóan, hogy a Horizont Európa keretében nőtt annak jelentősége, hogy a közös vállalkozás alkalmazza a támogatáskezelésre vonatkozó egyedi kockázatalapú megközelítését;

21. kiemeli, hogy közös vállalkozás kedvezményezetti és/vagy projektstruktúrája jelentősen változik a Horizont Európa program keretében, például a kis- és középvállalkozások (kkv-k), az újonnan érkezők és a nagyobb konzorciumok számának növekedése révén, valamint azon követelmény miatt, hogy a Horizont Európa tevékenységeire csak nyílt pályázati eljárásokat lehet alkalmazni, és hogy ennek következtében előfordulhat, hogy a korábbi programokban azonosított kockázati tényezők már nem relevánsak, és új kockázati tényezők merülhetnek fel;

22. üdvözli, hogy 2022 szeptemberében a tiszta légi közlekedés az Alliance for Zero-Emission Aviation (AZEA) alapító tagja lett, amely a repüléstechnikai ágazat köz- és magánszférabeli érdekelt feleit tömöríti a hidrogénüzemű és elektromos légi járművek elterjedésének támogatása érdekében;

23. tudomásul veszi a „Tiszta Égbolt 2” végrehajtási szakaszba való átmenetét, és elismeri, hogy 2022-ben több „Tiszta Égbolt 2” projektnek a „Tiszta légi közlekedés” program elindítása mellett történő egyidejű irányítása miatt megnövekedett a munkateher;

24. tudomásul veszi, hogy egy független tanulmány szerint a Tiszta Égbolt 2 program 8,6 milliárd EUR összegű, becsült társadalmi-gazdasági előnnyel jár Európa számára; kiemeli továbbá a tanulmány azon megállapításait, hogy a Tiszta Légi Közlekedés program stratégiai kutatási és innovációs terve egyszerre „ellenálló” és a „célnak megfelelő”; rámutat arra, hogy ez még a lehetséges gazdasági forgatókönyvek, a lehetséges fejlesztések és a légi közlekedési rendszer szerkezeti változásainak széles körére is vonatkozna;

25. felhív a klímasemleges légi közlekedési kutatási és innovációs értékláncok – beleértve a tudományos köröket, a kutatóhelyeket, az ipart és a kkv-kat – bővítésére és integrálásának előmozdítására, kiaknázva a nemzeti és európai programokkal fennálló szinergiákat, és ezzel egyidejűleg elősegítve az iparághoz kapcsolódó készségek elterjedését az értékláncban;

([4]) A Tiszta Légi Közlekedés Közös Vállalkozás 2022. évi konszolidált éves tevékenységi jelentése, 4.1.1. fejezet.

([5]) A kedvezményezetteknél tesztelt, vissza nem térítendő támogatások kifizetésével kapcsolatos tranzakciók esetében a számszerűsíthető hibákra vonatkozó beszámolási küszöbérték az ellenőrzött költségek 1 %-a.

A korábbi évek észrevételeinek hasznosulása

26. megjegyzi, hogy a közös vállalkozások külön éves jelentéseiben szereplő „észrevételek” valójában „időhöz nem kötött ajánlások” a Számvevőszék részéről; megjegyzi, hogy a Számvevőszék évente nyomon követi ezeket az észrevételeket, értékelve azok „nyitott” vagy „lezárt” státuszát;

27. megjegyzi, hogy a Számvevőszék három észrevétele közül (egy 2020-ban, kettő 2022-ben) kettőt lezártak: megjegyzi, hogy a nyitott észrevétel a kölcsönmunkaerő használatával kapcsolatos, amit a közös vállalkozás a rögzített létszámterv korlátaival, valamint a Horizont 2020 és a Horizont Európa programok párhuzamos végrehajtása által okozott munkateherrel magyaráz.